

TAMPEREEN KAUPUNKI

Alasjärven länsipuolen yleissuunnitelma-alueen nro 8799 luontoselvitykset

Raportti

ID 5 602 171

4.11.2021

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	1
2	SELVITYSALUE	1
3	MENETELMÄT JA AINEISTO	2
3.1	Lähtötiedot	2
3.1.1	Yleistä.....	2
3.1.2	Hyönteispotentialiselvityksen lähtötiedot.....	2
3.1.3	Valkoselkätikkaselvityksen lähtötiedot	2
3.1.4	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen lähtötiedot	3
3.1.5	Linnustoselvityksen lähtötiedot	4
3.1.6	Lepakkoselvityksen lähtötiedot	5
3.2	Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen.....	6
3.2.1	Arvokkaiden luontokohteiden luokittelu.....	6
3.2.2	Uhanalaisuusluokitus.....	7
3.2.3	Luontodirektiivin liite IV(a)	7
3.2.4	EUROBATS.....	8
3.2.5	Lepakoiden käyttämien alueiden luokitus.....	8
3.3	Maastoinventoinnit	9
3.3.1	Valkoselkätikkaselvitys	9
3.3.2	Hyönteisarvopotentiaali	9
3.3.3	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys	9
3.3.4	Linnustoselvitys	9
3.3.5	Lepakkoselvitys.....	9
4	EPÄVARMUUSTEKIJÄT	11
5	TULOKSET	11
5.1	Valkoselkätikkaselvityksen tulokset	11
5.2	Hyönteispotentialin arvioinnin tulokset.....	13
5.3	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen tulokset	14
5.3.1	Kasvillisuuden yleiskuvaus.....	14
5.3.2	Arvokkaat luontokohteet ja lajit	18
5.4	Linnustoselvityksen tulokset	19
5.4.1	Yleistä.....	19
5.4.2	Huomionarvoiset lintulajit.....	21

4.11.2021

5.5	Lepakkoselvityksen tulokset.....	23
5.5.1	Havaitut lepakkolajit ja lepakoiden määrä	23
5.5.2	Lepakoiden ruokailualueet, tärkeät siirtymäreitit ja lisääntymis- ja levähdyspaikat	25
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	26
	LÄHTEET	27

Paikkatietoaineistot:

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 2021

Kantakartta © Tampereen kaupunki

Raportin valokuvat © FCG Finnish Consulting Group Oy / Tiina Mäkelä, Marja Nuottajärvi

Kannen kuva: Ruotulan alueen golfkenttää © FCG Finnish Consulting Group Oy / Marja Nuottajärvi

4.11.2021

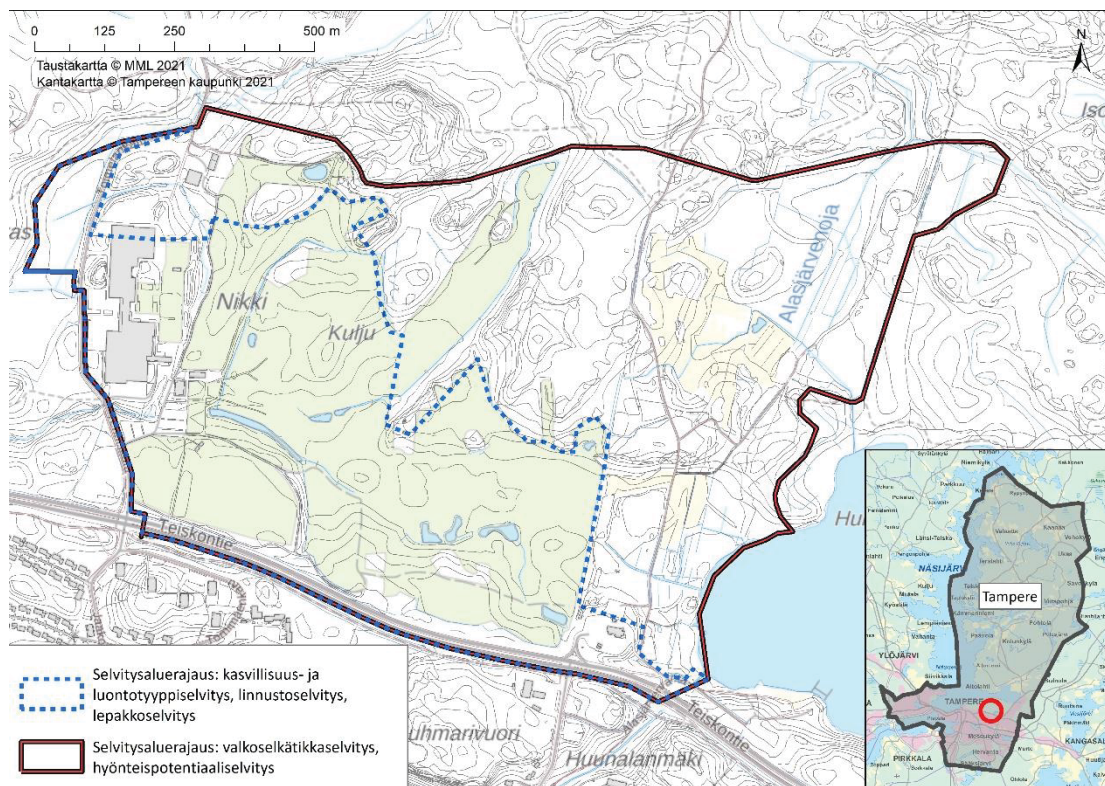
Alasjärven länsipuolen yleissuunnitelma-alueen nro 8799 luontoselvitykset

1 JOHDANTO

Työssä on laadittu Alasjärven länsipuolen yleissuunnitelma-alueen nro 8799 luontoselvitykset. Työ käsittää koko yleissuunnitelma-alueelta laaditut valkoselkätikka- ja hyönteispotentiaaliselvitykset sekä suppeammalle alueelle (yleissuunnitelma-alueen eteläosaan) laaditut kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykset sekä linnusto- ja lepakkoselvitykset. Yleissuunnitelma-alueelle on suunnitteilla joukkoliikenneväyhykkeeseen tukeutuvaa uutta kaupunkirakennetta, joka liittyisi luontevasti lähiympäristön virkistys- ja luontoalueisiin. Selvityksen ovat laatineet FCG Finnish Consulting Group Oy:n biologit FM Tiina Mäkelä, FM Marja Nuottajärvi sekä FM Laura Fontell-Seppelin.

2 SELVITYSALUE

Laajaan selvitysalueeseen sisältyy Tampereen Alasjärven länsipuolelle sijoittuva yleissuunnitelma-alue, joka käsittää pääosin Ruotulan golfkentän sekä sen pohjoispuolisia metsäalueita. Selvitysalue rajautuu etelässä Teiskontiehen, lännessä pääosin Toimelankatuun ja idässä Soukonvuorentiehen. Selvitysalueeseen sisältyy lisäksi pieni metsäkuvio Toimelankadun länsipuolella. Selvitysalueiden rajaukset ja sijainti on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Selvitysalueiden sijainti ja rajaus.

4.11.2021

3 MENETELMÄT JA AINEISTO

3.1 Lähtötiedot

3.1.1 Yleistä

Selvityksen työvaiheet olivat lähtöaineiston koonti ja analysointi, maastoinventoinnit sekä raportointi. Selvitystä laadittaessa on otettu huomioon ympäristöviranomaisten antama yleinen ohjeistus:

- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi –kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Suomen ympäristökeskus, Ympäristö-opas-sarja 109, Helsinki;
- Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu

Lähtötietoina on käytetty mm. seuraavia lähteitä:

- Oskari –karttapalvelu (Tampereen kaupunki 2021)
- Lajitietokannan havainnot (Laji.fi 2021)
- Avoin tieto –palvelu (Suomen ympäristökeskus 2021)
- Aiemmat luontoselvitykset:
 - Alasjärven länsipuolen yleissuunnitelman nro 8799 lahokaviosammalselvitys (Ramboll 2020)
 - Niihaman liito-orava- ja viitasammakkoselvitys (FCG 2019)
 - Niihaman kasvillisuus-, linnusto- ja lepakkoselvitys (FCG 2019)
 - Kantakaupungin liito-oravaseuranta vuosilta 2016-2019

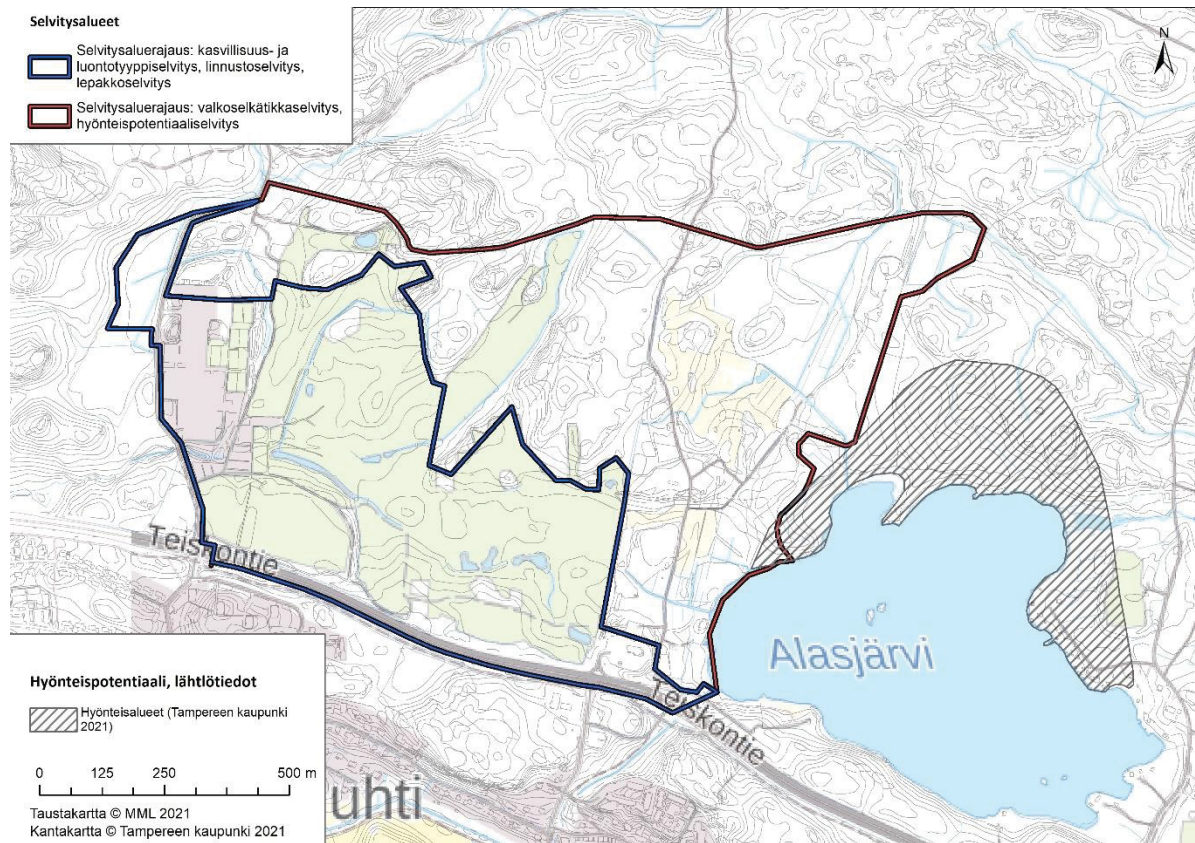
3.1.2 Valkoselkätikkaselvityksen lähtötiedot

Yleissuunnitelma-alueen laajemmalla selvitysalueella on havaittu valkoselkätikka ainakin kaksi kertaa; 6.5.2013 (Vuorenmaa, P. & Heino, S.) (paikallinen koiras, lensi Lahnakalliolle) ja 24.4.2020 ruokaileva yksilö (Punju, E.). Havaintoja ei ole suojelusyistä esitetty tässä raportissa kartalla (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 24 §).

3.1.3 Hyönteispotentialiselvityksen lähtötiedot

Lajitietokeskuksen ja Tampereen kaupungin tietokannoissa tai aiemmissa selvityksissä ei ole havaintoja huomionarvoisista hyönteislajeista yleissuunnitelma-alueen laajemmalta selvitysalueelta. Alasjärven pohjoisrannan metsäalueet on kuitenkin aiemmissa selvityksissä arvioitu hyönteislajiston kannalta arvokkaiksi. Alueen rajausta on esitetty kuvassa 2.

4.11.2021

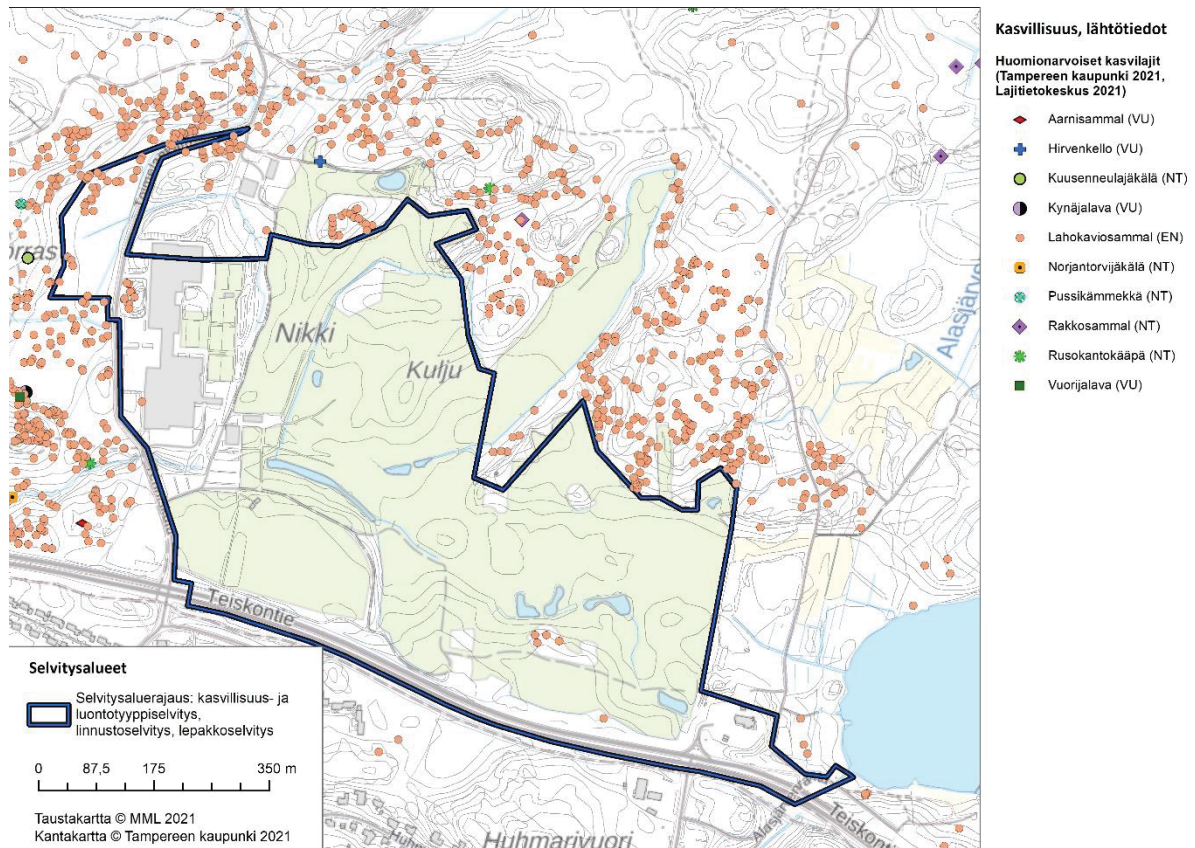
Kuva 2. Lähtötietojen perusteella hyönteisten kannalta arvokkaaksi arvioidut alueet Alasjärven pohjoisrannalla.

3.1.4 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen lähtötiedot

Yleissuunnitelma-alueen suppeammalta selvitysalueelta on havaintoja uhanalaisesta lahkaviosammalesta (EN), jonka esiintymistä alueella on selvitetty tarkemmin vuonna 2020 (Ramboll). Tietokannoissa tai aiemmissa selvityksissä ei ole muita havaintoja uhanalaisista, erityisesti suojelluista tai luontodirektiivin liitteiden mukaisista kasvilajeista kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen selvitysalueelta. Alueen pohjoispuolella on aiempi havainto hirvenkellosta (VU) ja rusokantokäävästä (NT) sekä havaintoja rakkosammalesta (NT). Alueen länsipuolella on havainnot aarnisammaleesta (VU) ja kynäjalavasta (VU) sekä pussikämmekestä (NT).

Alueelta ei ole tiedossa uhanalaisia tai muutoin arvokkaita luontotyyppisiä, metsälain 10§:n mukaisia kohteita tai muita kasvillisuudeltaan arvokkaita luontokohteita.

4.11.2021

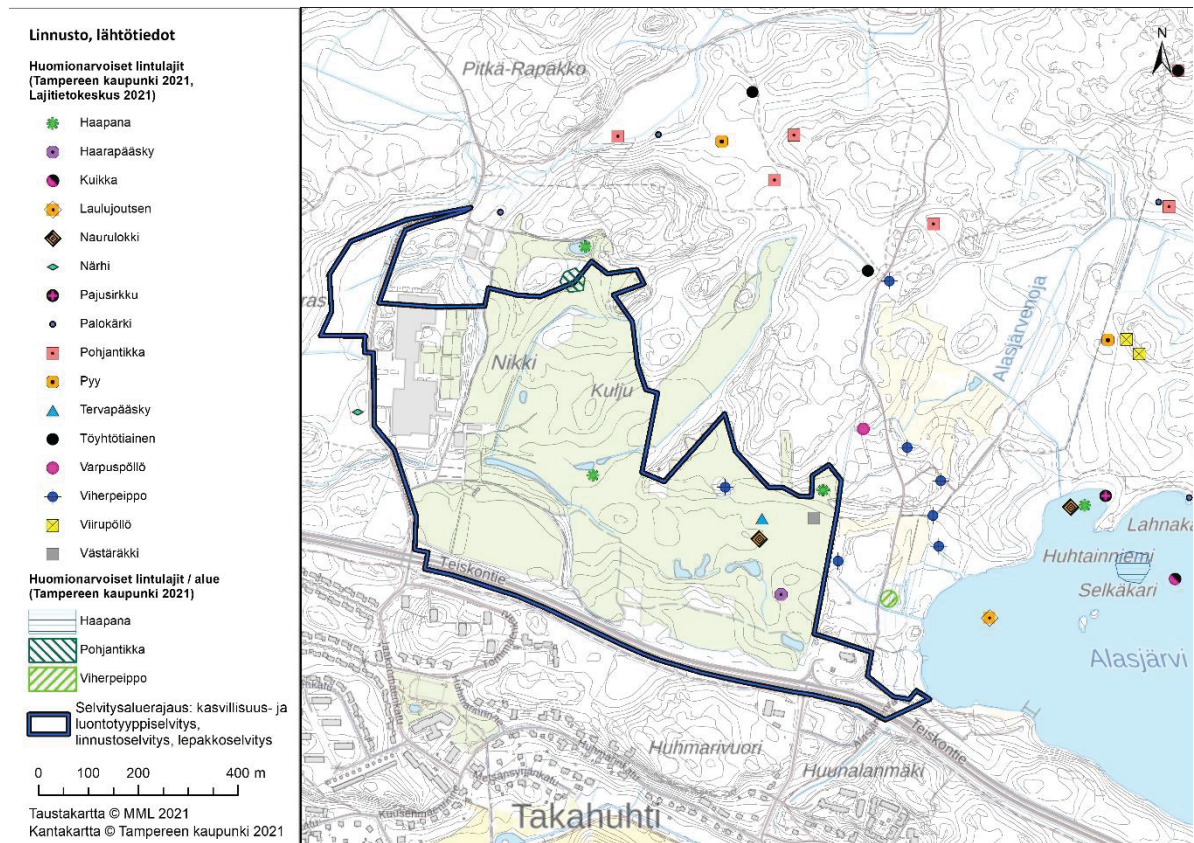

Kuva 3. Lähtötietojen mukaiset havainnot huomionarvoisista kasvilajeista kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen selvitysalueella ja lähiympäristössä.

3.1.5 Linnustoselvityksen lähtötiedot

Lajitietokeskuksen ja Tampereen kaupungin tietokannoissa sekä aiemmissa selvityksissä yleissuunnitelma-alueen suppeammalta selvitysalueelta on havaintoja seuraavista huomionarvoisista lintulajeista: haapana (VU): v. 2018, viherpeippo (VU): v. 2018, tervapääsky (EN): v. 2018 (ruokailevia, pesivät alueen ulkopuolella) naurulokki (VU): 2018 (ruokailevia, pesivät alueen ulkopuolella), västäräkki (NT): 2018, haarapääsky (VU) v. 2018 (ruokailevia, pesivät alueen ulkopuolella) sekä pohjantikka (lintudirektiivi liite I)(alueen pohjoisrajalla). Lähialueella on havaittu lisäksi mm. kuikka (lintudirektiivi liite I), laulujousten (lintudirektiivi liite I), närhi (NT), pyy (VU, lintudirektiivi liite I), töyhtötiainen (VU) ja varpuspöllö (VU). Lähtötietojen mukaiset havainnot huomionarvoisista lintulajeista on esitetty kuvassa 4.

4.11.2021

Kuva 4. Lähötietojen mukaiset havainnot huomionarvoisista lintulajeista (pl. valkoselkätikka) selvitysalueen ympäristössä

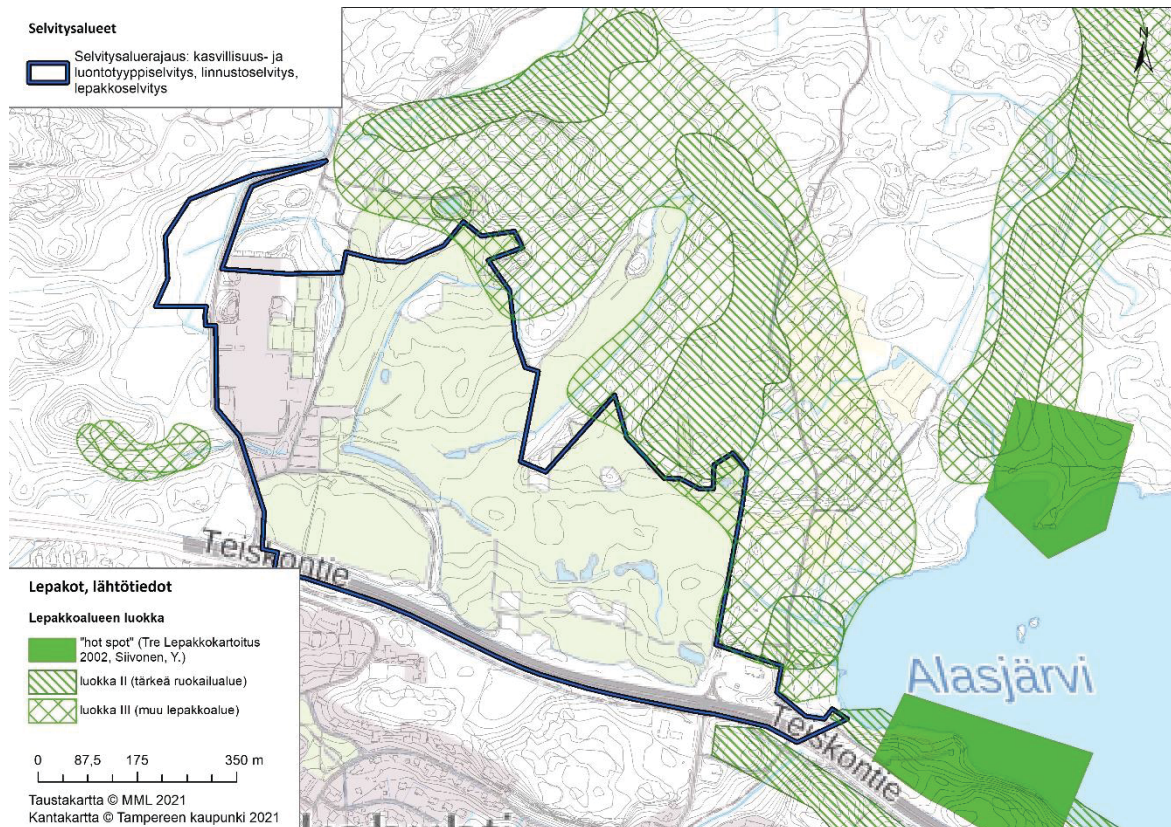
3.1.6 Lepakkonselvityksen lähötiedot

Lepakkonselvityksen lähötietoina on käytetty mm. seuraavia ohjeistuksia ja muita tietolähteitä:

- Bettersby 2010: Guidelines for Surveillance and Monitoring of European Bats.
- Bat Conservation Trust. 2007: Bat Surveys – Good Practice Guidelines. Bat Conservation Trust, London.
- Dietz & Kiefer 2016: Bats of Britain and Europe.
- Kyheröinen ym. 2019: Guidance on the conservation and management of critical feeding areas and commuting routes for bats.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742. Ympäristöministeriö. 113 s.
- Suomen lepakkotieteellinen yhdistys (SLTY) ry.: Suomen lepakkolajit –www.lepakko.fi
- Voigt ym. 2018: Guidelines for consideration of bats in lighting projects.

Yleissuunnitelma-alueen pohjoisosille on laadittu lepakkonselvitys vuonna 2019 (FCG 2019). Alue on lähes kokonaan lepakoiden käyttämää aluetta ja lisäksi alueelle sijoittuu lepakoille (ensisijaisesti viik-siipoille) tärkeitä ruokailualueita. Alueella esiintyy yleisenä pohjanlepakkoa, viiksisippalajeja sekä vähälukuisempaa vesisiippaa.

4.11.2021

Kuva 5. Lähtötietojen mukaiset, lepakoiden kannalta tärkeät alueet selvitysalueen lähiympäristössä.

3.2 Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen

3.2.1 Arvokkaiden luontokohteiden luokittelu

Arvokkaiksi luontotyypeiksi luetaan kohteet, joiden olemassaolo merkittävästi lisää alueen luontoarvoja. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu Suomen luonnonsuojelulaissa (LSL 29 §) ja niiden olemassaolo on lailla turvattu sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (Metsäl 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioon otettavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta talousmetsäalueilla. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla, mutta metsälain määrittely luontokohteista toimii indikaattorina alueellisista luontoarvoista. Vesilain suojeltavat vesiluontotyyppit on esitetty vesilain (587/2011) 2. luvun 11 §:ssä. Arvokkaalla luontotyyppillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa.

Luontokohteiden arvotuskriteereinä käytettiin uuden Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (luonnos, syyskuu 2021) mukaista luokittelua, joka on neliportainen:

Luokka 1) Lainsäädännöllä turvatut kohteet, joita ovat luonnonsuojelualueet, Natura 2000 -alueet, suojeluun varatut alueet, LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät, vesilain suojeltujen luontotyyppien esiintymät, luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat, erityisesti suojeltavien lajien, luontodirektiivin liitteen II lajien ja lintudirektiivin liitteen I lajien rajatut esiintymät. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa luokkaan kuuluvat lisäksi seuraavat kohteet:

4.11.2021

luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit (liito-orava, lepakot), luonnonmuistomerkit ja LSL 39 § 2 momentin mukaiset merkityt pesäpuut.

Luokka 2) Erityisen tärkeät kohteet: Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet sekä etenkin uhanalaisten, mutta myös muiden, kuten luontodirektiivin luontotyyppien tai erityisesti suojeltavien lajien merkittävät esiintymät. Myös lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnoille tärkeät kohteet kuuluvat tähän luokkaan. Luokkaan kuuluminen edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa.

Luokka 3) Monimuotoisuutta turvaavat kohteet: Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa uhanalaisten sekä luontodirektiivin luontotyyppien ja lajien muut kuin merkittävät esiintymät, luontotyyppi- ja lajiesiintymien muut kuin merkittävät kokonaisuudet sekä maakunnalle ominaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät. Luokkaan kuuluvat myös muut huomioitavat kohteet, kuten monimuotoisuuden kannalta merkittävien, mutta toistaiseksi puutteellisesti tunnettujen (DD) luontotyyppien esiintymät. Luokkaan sisältyvät lisäksi ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet sekä luokkiin 1 ja 2 sijoittuvien kohteiden suojavyöhykkeet ja muut lähiympäristöt.

Luokka 4) Muut huomionarvoiset kohteet: Esimerkiksi lajien tai luontotyyppien jatkuvaa hoitoa (esimerkiksi haitallisten vieraslajien poistamista) tai ennallistamistoimia (esimerkiksi metsäojitettujen soiden ennallistaminen) vaativia esiintymiä, joiden tila voi näiden toimien seurauksena parantua. Aktiiviset toimet eivät ole luokkaan kuulumisen ehto, vaan luokkaan voi sijoittua kohteita, jotka palautuvat itsestään luonnontilaan, mikäli kohteet jätetään maankäytön muutosten ulkopuolelle. Luokkaan voidaan lukea kuuluviksi myös ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet ja kohteet, joilla voidaan tehdä ekologisten yhteyksien tilaa parantavia toimenpiteitä. Arvoluokkaan kuuluvat myös yksittäiset huomionarvoiset ja pienpiirteiset luonnonarvot, jotka voivat sijaita hyvinkin muuttuneessa ympäristössä. Tällaisia ovat esimerkiksi taajama-alueilla kasvavat yksittäiset suuret tai vanhat puuyksilöt, jotka voidaan ottaa huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

3.2.2 Uhanalaisuusluokitus

Suomen luontotyyppien uhanalaisuusluokitus pohjautuu Suomen luontotyyppien uusimpaan uhanalaisarviointiin (Raunio & Kontula (toim.) 2018). Uhanalaisten luontotyyppien arvioinnissa käytetyt uhanalaisluokat vastaavat pääpiirteissään lajien uhanalaisuustarkastelussa käytettyä luokittelua. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) luontotyyppit. Nisäkkäiden osalta uhanalaisuusarviointi on päivitetty vuonna 2019 (Hyvärinen ym. (toim.) 2019). Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

3.2.3 Luontodirektiivin liite IV(a)

EU:n Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajilistaan kuuluvat mm. kaikki lepakkolajimme sekä liito-orava. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan lajilistan lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Esimerkiksi lepakoiden osalta näitä ovat lisääntymispaikat sekä talveh-timispaikat.

4.11.2021

3.2.4 EUROBATS

Suomi liittyi Euroopan lepakoidensuojelusopimukseen (EUROBATS) vuonna 1999. Sopimus velvoittaa osapuolimaita huolehtimaan lepakoiden suojelusta lainsäädännön kautta sekä tutkimusta ja kartoituksia lisäämällä. EUROBATS-sopimuksen mukaan osapuolimaiden tulee pyrkiä säästämään lepakoille tärkeitä ruokailualueita sekä siirtymä- ja muuttoreittejä.

3.2.5 Lepakoiden käyttämien alueiden luokitus

Tampereella käytettävä lepakkoalueiden arvoluokitus noudattelee Suomen lepakotieteellinen yhdistys ry:n esittämää suositusta (SLTY 2012):

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka

Ehdottomasti säilytettävä, hävittäminen tai heikentäminen luonnonsuojelulaissa kielletty

- Hävittämiselle tai heikentämiselle on haettava lupa ELY-keskukselta.
- Jos poikkeuslupa myönnetään, tulee lepakoille aiheutuvaa haittaa pienentää esimerkiksi asentamalla korvaavia päiväpiilopaikkoja, kuten pönttöjä. Korvaavista toimista antaa tietoa esimerkiksi Mitchell-Jones (2004).
- Suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon suojeltuun kohteeseen liittyvät lepakoiden käyttämät kulkureitit ja ruokailualueet.

Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti

Alueen arvo lepakoille huomioitava maankäytössä (EUROBATS)

- Vahva suositus, jolla ei kuitenkaan ole suoraan luonnonsuojelulain suojaa.
- Tärkeä saalistusalue voi olla sellainen, jolla saalistaa monta lajia ja/tai alueella saalistaa merkittävä määrä yksilöitä.
- Aluetta käyttävä laji on harvinainen tai harvalukuinen.
- Alue on todettu tai todennäköinen siirtymäreitti päiväpiilon ja saalistusalueen välillä.
- Jos siirtymäreitti katkaistaan, tulisi toteuttaa korvaava reitti.
- Huomioidaan alueen lähellä sijaitsevat lisääntymis- ja levähdyspaikat

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue.

Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakoille.

- Alue on lepakoiden käyttämä, mutta laji ja/tai yksilömäärä on pienehkö.
- Ei mainittu luonnonsuojelulaissa
- Ei suosituksia EUROBATS-sopimuksessa

4.11.2021

3.3 Maastoinventoinnit

3.3.1 Valkoselkätikkaselvitys

Valkoselkätikan esiintymistä selvitettiin kahteen eri aikaan ajoittuvalla maastokartoituksella Metsähallituksen valkoselkätikkaseurannan mukaisilla menetelmillä (Metsähallitus 2017, maastotyöohje). Ensimmäisellä kartoituskerralla 11.4.2021 havainnoitiin soidintavia lintuja ja lajille soveltuvia pesimäympäristöjä sekä mahdollisia ruokailualueita. Maastotöiden aikana kuunneltiin mahdollisia spontaaneja valkoselkätikan rummutuksia, jonka jälkeen myös soitettiin valkoselkätikan atrappiääntä. Samalla käynnillä tarkastettiin soveltuvilta alueilta merkkejä valkoselkätikan ruokailusta alueella (ns. syönnöksiä).

Toisella kartoituskerralla 9.6.2021 havainnoitiin emolintuja ja etsittiin mahdollisia pesintöjä kuuntelemalla pesäpoikasten kerjuuääniä.

3.3.2 Hyönteisarvopotentiali

Alueen arvoa hyönteislajistolle arvioitiin olemassa olevien laji- ja luontotyyppiselvitysten perusteella. Tuloksena esitettiin arvio mahdollisista tarkemmista selvitystarpeista eri lajiryhmien osalta.

3.3.3 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

Kasvillisuus ja luontotyyppiselvityksen maastotyöt laadittiin 13.5., 9.6. ja 20.8.2021. Työn tavoitteena oli selvittää alueella esiintyvät rauhoitetut, silmälläpidettävät, uhanalaiset tai alueellisesti uhanalaiset kasvilajit sekä muu huomionarvoinen lajisto. Luontotyypeistä selvitettiin uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä metsälain (10 §), vesilain (2. luku 11 §) ja luonnonsuojelulain (29 §) mukaiset suojeltavat luontotyypit sekä mahdolliset muut arvokkaat luontokohteet (esim. paahdeympäristöt).

3.3.4 Linnustonselvitys

Linnustonselvityksen päivämäärät ja kartoituspäivien säätilat on esitetty taulukossa 1. Kartoituksissa selvitysalue kuljettiin ristiin rastiin läpi kartoituslaskentamenetelmällä, välillä pysähtyen kuuntelemaan ja kirjaamaan havaintoja ylös. Kartoitukset tehtiin aamuyön ja aamupäivän aikana, noin klo 4:00-9:30 välisenä aikana, jolloin lintujen aktiivisuus on suurinta. Huomionarvoisten lajien havaintopaikat ja reviiirit merkittiin suurimittakaavaisille kartoille. Linnustonselvityksen havaintojen perusteella määriteltiin mahdolliset arvolinnustollisesti arvokkaat osa-alueet ja niiden suojelun vaatimukset.

Taulukko 1. Linnustokartoitusten päivämäärät ja säätilat.

Päivämäärä	Lämpötila	Tuulen voimakkuus	Pilvisyys
13.5.2021	+16°C..+24°C	1-2 m/s	0/8
9.6.2021	+16°C..+20°C	2 m/s	0/8
18.6.2021	+15°C..+17°C	1-2 m/s	1/8

3.3.5 Lepakkonselvitys

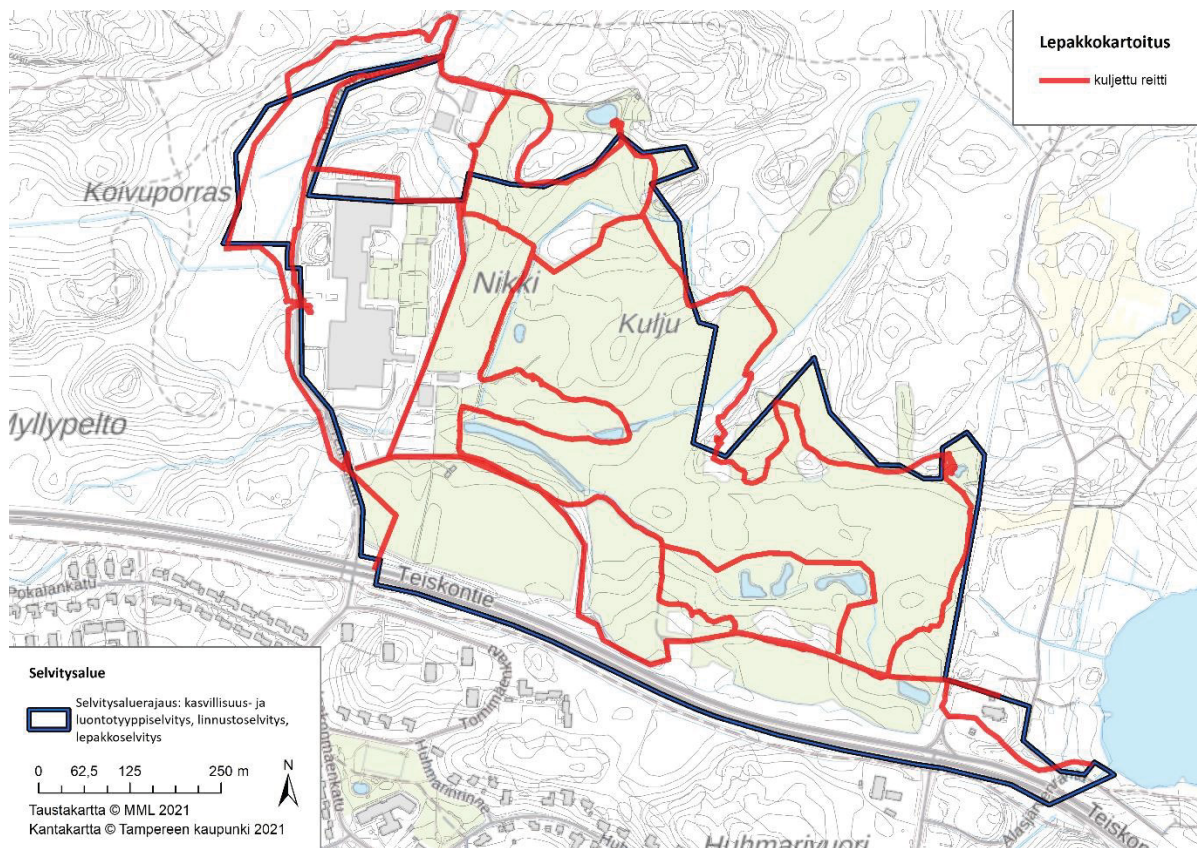
Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sekä tärkeitä ruokailualueita ja siirtymäreittejä inventoitiin 7.–8.6., 26.–27.7. ja 6.–8.8. noin klo 21.30–3.00 välisenä aikana. Kartoitukset tehtiin yöaikaan käyttämällä ultraääni-ilmaisinta eli lepakkodekatoria (Petterson D240X). Selvitysalueella ei ollut

4.11.2021

lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi erityisen hyvin soveltuvia rakennuksia, mutta lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvien kolopuiden läheisyydessä tarkkailtiin auringon laskun ja nousun aikaan niistä mahdollisesti lähteviä ja niihin palaavia lepakoita. Alueella ei todettu olevan lepakoiden talvehtimispaikoiksi erityisen hyvin soveltuvia paikkoja, joten alueella olevien rakennusten sisätilojen kartoitusta katsottu tarpeelliseksi. Ruokailualueita ja niille johtavia reittejä kartoitettiin öisin kävelemällä selvitysalue kattavasti lävitse ja samalla kuunnellen detektorilla lepakoiden ultraääniä. Havainnot ja kuljettu kartoitusreitti (kuva 6) merkittiin tarkasti kartoille. Sää maastokäyntien aikana oli hyvä (taulukko 2).

Taulukko 2. Sää lepakkoselvityksen kartoituskertoina (pilvisyys on arvioitu asteikolla 1/8 =selkeä ... 8/8= pilvessä).

Päivämäärä	Lämpötila	Tuulen voimakkuus	Pilvisyys
7.-8.6.2021	+16°C..+15°C	1-2 m/s	1/8-5/8
26.-27.7.2021	+17°C	0-1 m/s	0/8
6.-7.8.2021	+14°C..+13°C	2-4 m/s	0/8

Kuva 6. Lepakkokartoituksissa kuljettu kartoitusreitti kattoi koko selvitysalueen.

4.11.2021

4 EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Maastoinventoinneista ovat vastanneet kartoitettavien luontotyyppien ja lajiston sekä eri lajiryhmien kartoitusmenetelmät hyvin hallitsevat biologit.

Valkoselkätikkaselvityksen maastotyöt on laadittu Metsähallituksen kartoitusohjeen mukaisin menetelmin, ja reviierejä on kartoitettu jo aikaisin keväällä, valkoselkätikkojen soidinaikaan. Selvitystä on täydennetty myöhemmin kesällä havainnoimalla pesiviä lintuja ja etsimällä mahdollisia pesiä poikasten kerjuuäänten perusteella.

Kasvillisuus- ja luontotyyppi-inventointien maastotyöitä on tehty useampaan aikaan kasvukauden aikana, huomioiden mm. eri aikaan kevästä ja kesästä kukkiva lajisto.

Linnustonselvitykset on laadittu yleisesti käytössä olevilla menetelmillä lintujen aktiivisimpaan pesimäaikaan. Kartoitukset on toistettu kolmesti, jotta alueella pesivästä lajistosta on saatu riittävä kuva.

Lepakkokartoitus perustuu Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen kartoitusohjeiden mukaisesti kolmeen eri aikaan kesästä tehtyyn kartoituskertaan sekä talvehtimispaikkojen osalta potentiaalinen arviointiin. Inventointeihin käytetty maastotyömäärä arvioidaan alueen kokoon nähden riittäväksi.

Kaikkiin selvityksiin sisältyvät epävarmuustekijät liittyvät lähinnä luonnossa esiintyvään vuotuiseseen vaihteluun sekä maastoinventointien rajalliseen keston. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkelistä luonnon tilaa, joka voi jossain määrin vaihdella vuosittain. Kokonaisuutena selvitykset katsotaan alueen maankäytön suunnittelun kannalta riittäviksi.

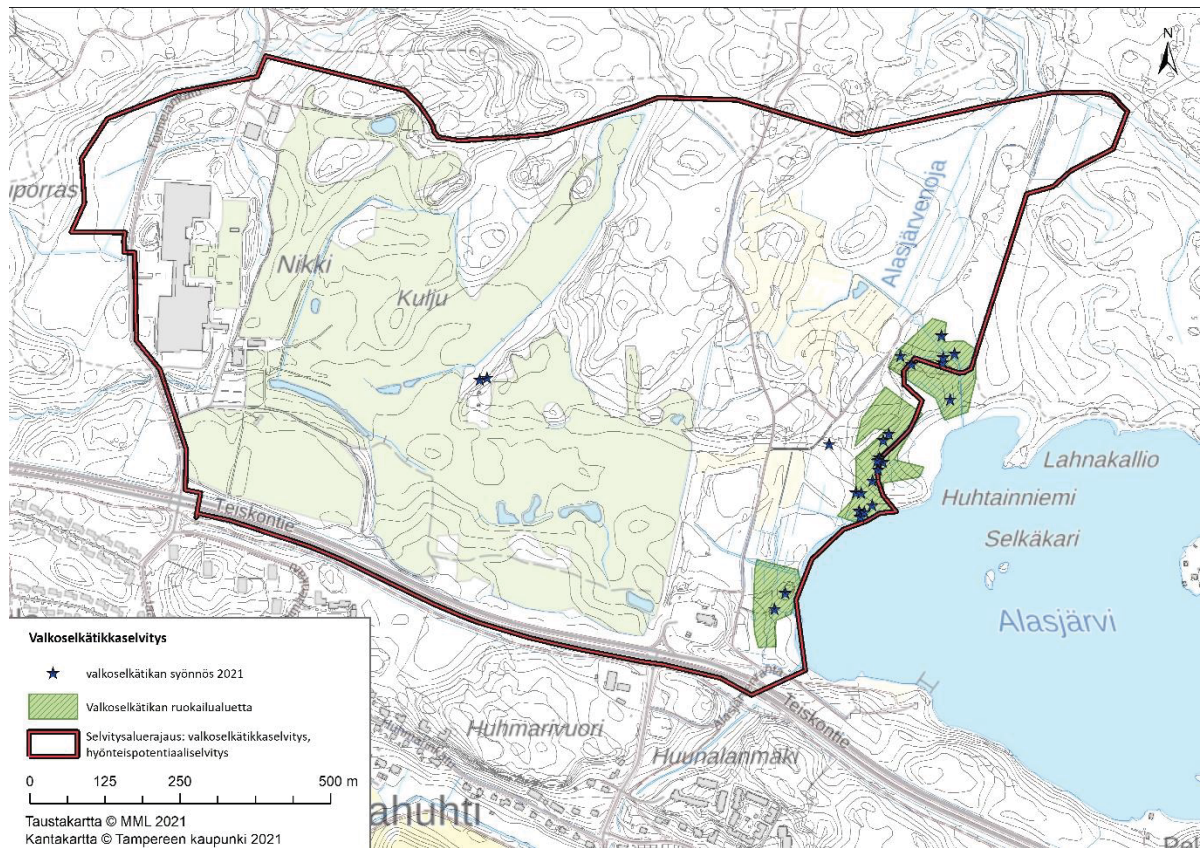
5 TULOKSET

5.1 Valkoselkätikkaselvityksen tulokset

Selvitysalueen itäreunalle sijoittuu lehtipuuvaltainen, pääasiassa hieskoivua ja harmaaleppää kasvava, nuorehko metsäalue, jolla havaittiin runsaimmin valkoselkätikan ruokailujälkiä eli syönnöksiä. Syönnöksiä havaittiin hajanaisesti yksittäisillä lahopuilla myös muualla, mutta ei esimerkiksi Toimelankadun länsipuolisella metsäkuviolla, jossa on järeämpää koivulahopuuta.

Osa havaituista syönnöksistä oli melko tuoreita, todennäköisesti kuluneen talven aikana syntyneitä. Osa jäljistä oli vanhempia. Kevään ja kesän kartoituksissa ei kuitenkaan tehty näkö- tai kuulohavain-toja valkoselkätikoista eikä alueella havaittu valkoselkätikan pesintää. Alueelle ei myöskään sijoitu erityisen hyvin lajille soveltuvaa pesimäbiotooppia. On mahdollista, että valkoselkätikka pesii jossain lähialueella ja käyttää selvitysalueen itäosia ruokailualueenaan. Valkoselkätikan pesimäreviiri voi olla useiden nelilökilometrien laajuinen, jonka sisällä lintu käyttää useita erillisiä metsiköitä ruokailu-ueenaan. Ruokailualueen sijainti järven rannassa on hyvin tyyppillinen lajille. Vaihtoehtoisesti alueella ruokailee satunnaisesti vaeltavia yksilöitä.

4.11.2021

Kuva 7. Havainnot valkoselkätikan syönnöksistä lahopuilla sekä niiden perusteella tehdyt, tärkeimpien ruokailualueiden rajaukset.

Kuva 8. Valkoselkätikan ruokailualueita ja -jälkiä lehtipuissa selvitysalueen itäreunalla.

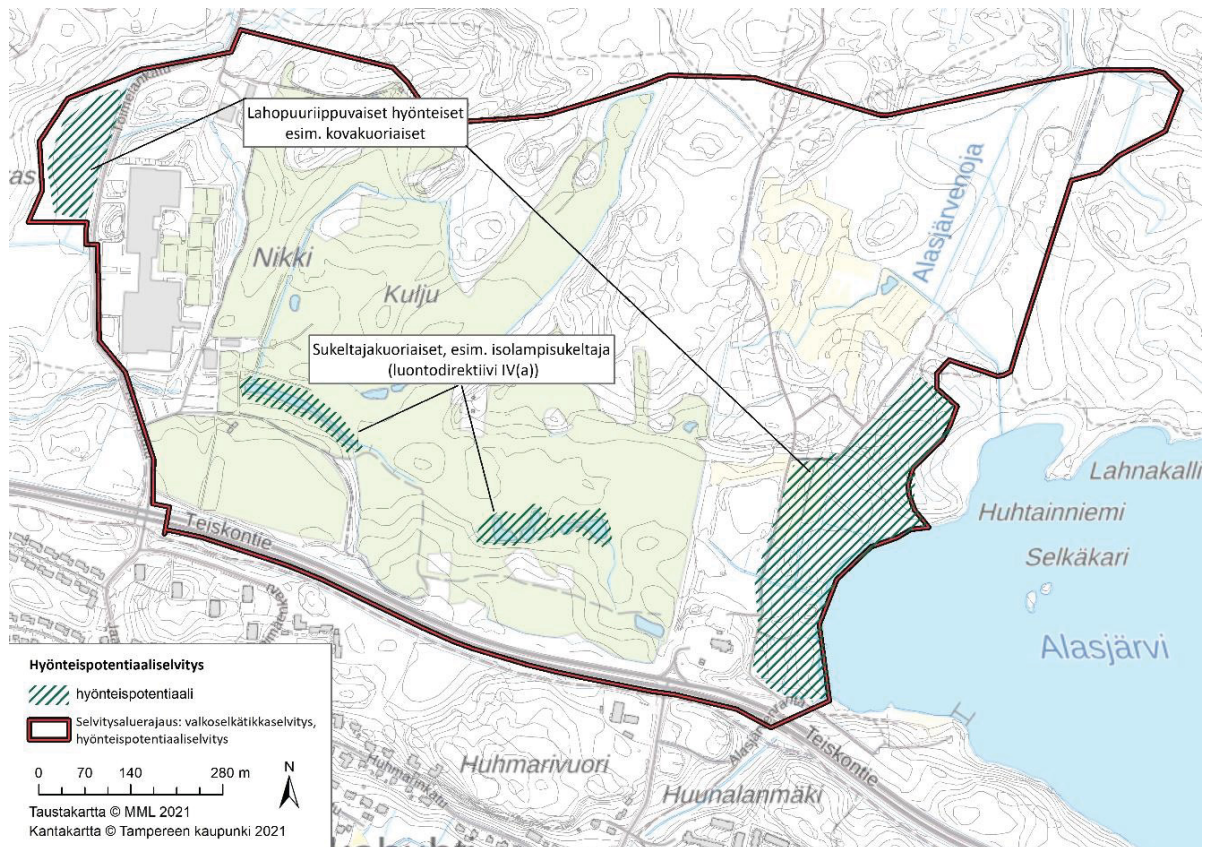
4.11.2021

5.2 Hyönteispotentialin arvioinnin tulokset

Kokonaisuutena laajemman selvitysalueen hyönteispotentiali on melko alhainen. Alasjärven länsirannalle sijoittuu Niihama-Ruotulan alueen aiemmassa kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessäkin (FCG 2018) arvokohteena rajattu metsä- ja pensaikkoluhta-alue, jolla voi olla vähäistä potentialiaa lehtipuu- ja lahoppuuriippuvaiselle hyönteislajistolle.

Toimelankadun länsipuolelle sijoittuu pieni kostea metsäalue, jossa on kuoilleita koivuja sekä pysty-puina että maapuina. Myös tällä alueella voi olla merkitystä lahoppuuriippuvaiselle hyönteislajistolle. Alueella oleva koivulahoppuusto on kuitenkin jo melko iäkstä, eikä uutta lahoppuuta ole lähivuosina juurikaan syntymässä, joten alueen jatkumo on heikko.

Golfkentän lampareilla voi olla merkitystä vesihyönteisille, joskin osassa lampareista vesi on hyvin epäpuhdasta ja arvokas esiintyminen epätodennäköistä (mm. eteläisin lampare lähellä huolto-asemaa on likainen). Suojellisesti arvokkaasta lajistosta luontodirektiivin liitteen IV(a) isolampisukeltajaa voi mahdollisesti esiintyä suurimmissa lampareissa. Lajin elinympäristövaatimuksista ei ole vielä oikein riittävästi tietoa, ja havaintoja Tampereelta melko vähän.

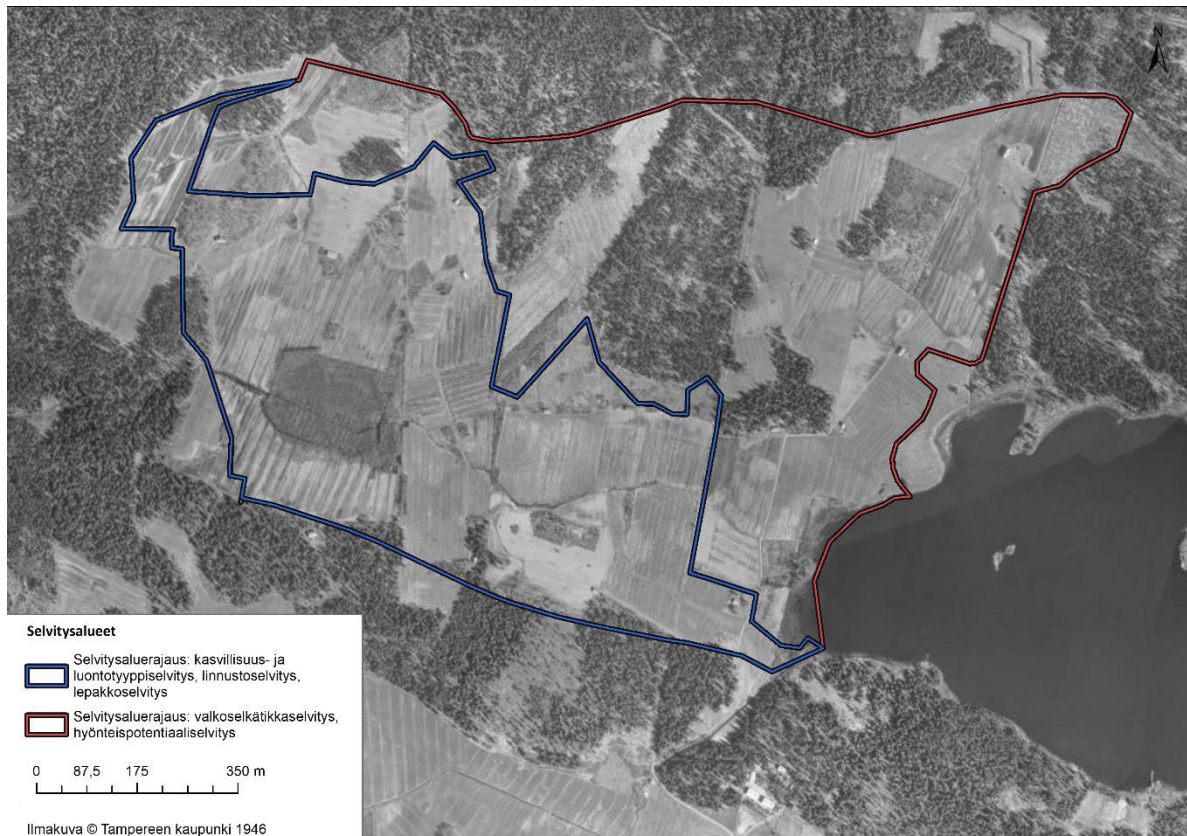
Kuva 9. Huomionarvoisille hyönteislajeille mahdollisesti soveltuvat alueet.

4.11.2021

5.3 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen tulokset

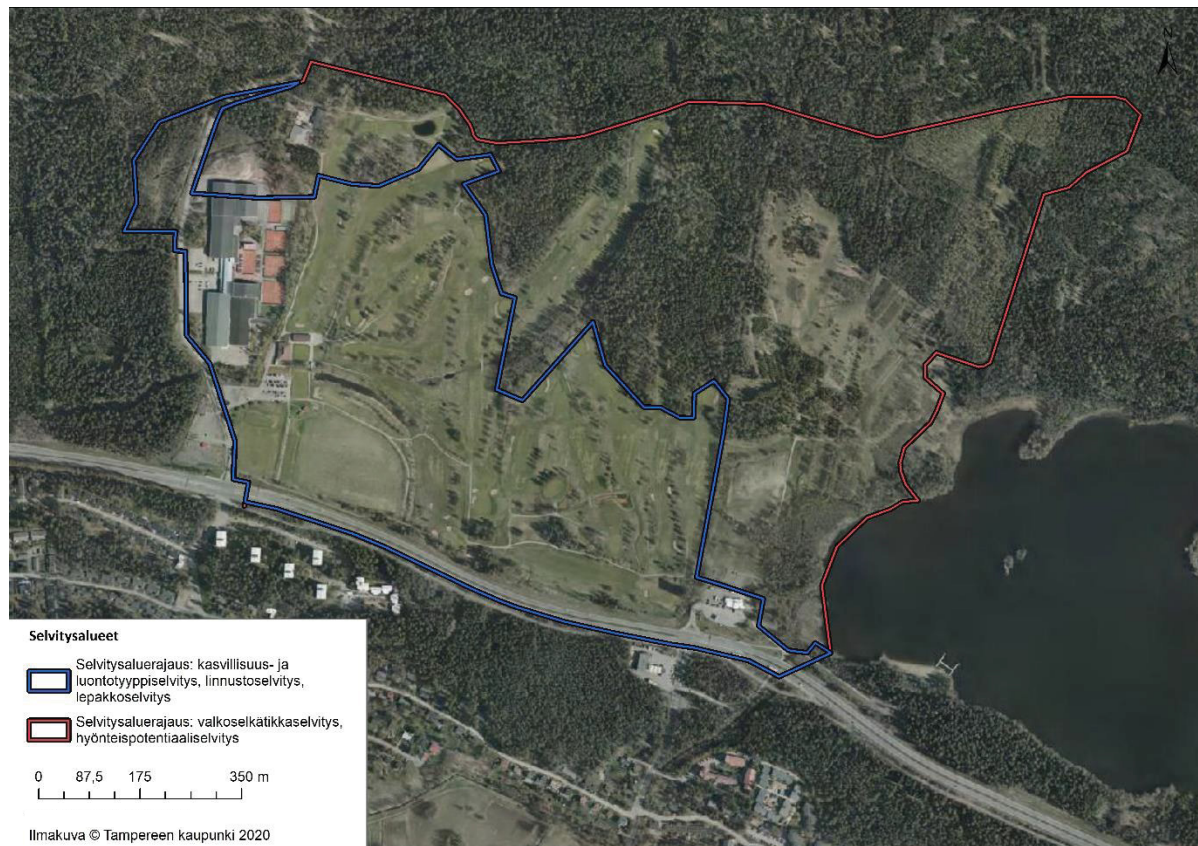
5.3.1 Kasvillisuuden yleiskuvaus

Kasvillisuus selvityksen selvitysalue (yleissuunnitelma-alueen eteläosa) on maankäyttöhistorialtaan lähinnä vanhaa peltoa ja pääosa alueesta toimii nykyisin Ruotulan alueen golfkenttänä. Alueen maankäyttöhistoria näkyy vuoden 1946 ilmakuvassa (kuva 10) ja nykytilanne vuoden 2020 ilmakuvassa (kuva 11).

Kuva 10. Selvitysalueet vuoden 1946 ilmakuvalla.

4.11.2021

Kuva 11. Selvitysalueet vuoden 2020 ilmakuvalla.

Ruotulan golfkentän alueesta valtaosa on hoidettua, avointa nurmikkoaluetta, mutta alueeseen sisältyy myös keinotekoisia vesilampareita sekä puustoisia kangasmetsäsaarekkeita. Nurmialueilla kasvaa lehti- ja havupuustoa (mm. koivua, terijoen salavaa, haapaa, puistolehmusta ja mäntyä) yksittäin tai pieninä ryhminä.

4.11.2021

Kuva 12. Ruotulan golfkenttääalueen kasvillisuutta.

Vesilampareiden alueilla esiintyy vesi- ja rantakasvillisuutta. Valtalajeja edustavat järviruoko ja leveälehtinen osmankäämi. Lisäksi lampareiden ympäristössä esiintyy mm. luhtasaraa, korpikaislaa, huopaohdaketta, mesiangervoa, koiranputkea, vuodenputkea, nokkosta ja kastikoita. Kasvillisuudeltaan avoimemmilla lampareilla esiintyy mm. vehkaa.

Kuva 13. Ruotulan golfkenttääalueen vesilampareita.

4.11.2021

Kuva 14. Ruotulan golfkenttöäalueen vesilampareita.

Kuva 15. Golfkenttän ja metsäalueen reunavyöhykettä.

Golfkenttöä vaihettuu selvitysalueen pohjoisreunalla puoliavoimien reunavyöhykkeiden kautta havu-puuvaltaiseksi kangasmetsäksi. Varsinaista kangasmetsää itse selvitysalueella on hyvin niukasti; golfkenttän reunavyöhykkeet ovat voimakkaasti kulttuurivaikutteisia ja muokattuja ja monin paikoin puusto ja kasvillisuus on kehittynyt täyttömaalle. Reunavyöhykkeillä esiintyy vaihtelevasti kuusta, koi-vua, haapaa, leppää, raitaa ja pihlajaa sekä pajuja. Kenttöakerroksen lajisto on pääosin suurruoho- ja

4.11.2021

heinävaltaista ja valtalajeja ovat metsäkastikka ja muut heinät, mesiangervo, nokkonen, rönsyleinikki ja vuohenputki.

Selvitysalueeseen sisältyy myös Toimelankadun länsipuolelle sijoittuva pieni, kostea korpikuvio. Alue on ollut 1900-luvun puolivälissä avoimen peltoalueen keskelle sijoittuva kostea pensoittunut painanne. Myöhemmin ympäristö on metsittynyt, mutta painanteen puusto on edelleen melko harvaa koivikkoa. Alueelle kertyy runsaasti vettä etenkin keväisin. Suuri osa alueen puustosta on kuollutta, jonka vuoksi alueella on kohtalaisesti lahoa pysty- ja maapuuta. Pohjakerroksessa esiintyy rahkasammalia kuten oka- ja korpirahkasammalta. Kenttäkerroksen kasvillisuus ilmentää luhtaisuutta ja sitä edustavat mm. röyhyvihvilä, vehka, luhtasara, suo-orvokki, kurjenjalka, rantakukka, leveälehtinen osmankäämi ja korpikaisla. Pensaskerroksessa esiintyy mm. kiiltolehtipajua, raitaa sekä nuoria hieskoivuja.

Kuva 16. Selvitysalueen länsireunalle sijoittuu harvapuustoinen, kostea metsäkuvio, jolla esiintyy runsaasti lahopuustoa.

5.3.2 Arvokkaat luontokohteet ja lajit

Kasvillisuusselvityksessä selvitysalueella ei havaittu huomionarvoista kasvilajistoa tai arvokkaita luontotyyppisiä. Alueelle ei sijoitu myöskään muita kasvillisuuden arvokohteita.

4.11.2021

5.4 Linnustaselvityksen tulokset

5.4.1 Yleistä

Selvitysalueella havaittiin kevään ja kesän 2021 selvityksissä yhteensä 35 lintulajia, joista varmasti tai todennäköisesti 32 lajia pesii selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Lisäksi ainakin palokärjen reviiri ulottuu alueelle, vaikka pesäpaikka sijaitseekin selvitysalueen pohjoispuolella. Alueella havaittiin myös kaksi lajia (kalalokki ja naurulokki), jotka vain ruokailevat alueella satunnaisesti ja pesivät kauempana alueesta.

Taulukko 3. Selvitysalueella havaitut lintulajit (uhanalaiset lajit lihavoituna, silmälläpidettävät lajit kursivoituna). Kalalokki, naurulokki ja palokärki eivät pesi selvitysalueella.

Havaitut lajit	Tieteellinen nimi
Haapana	Anas penelope
Sinisorsa	Anas platyrhynchos
Naurulokki	Chroicocephalus ridibundus
Kalalokki	Larus canus
Sepelkyyhky	Columba palumbus
Palokärki	Dryocopos martius
Käpytikka	Dendrocopos major
Västäräkki	Motacilla alba
Peukaloinen	Troglodytes troglodytes
Rautiainen	Prunella modularis
Punarinta	Erithacus rubecula
Leppälintu	Phoenicurus phoenicurus
Mustarastas	Turdus merula
Räkättirastas	Turdus pilaris
Laulurastas	Turdus philomelos
Punakylkirastas	Turdus iliacus
Ruokokerttunen	Acrocephalus schoenobaenus
Mustapääkerttu	Sylvia atricapilla
Lehtokerttu	Sylvia borin
Hernekerttu	Sylvia curruca
Pensaskerttu	Sylvia communis
Tiltalti	Phylloscopus collybita
Pajulintu	Phylloscopus trochilus
Hippiäinen	Regulus regulus
Harmaasieppo	Muscicapa striata
Kirjosieppo	Ficedula hypoleuca
Kuusitiainen	Periparus ater
Sinitiainen	Cyanistes caeruleus
Talitiainen	Parus major
Puukiipijä	Certhia familiaris
Harakka	Pica pica
Kottarainen	Sturnus vulgaris
Peippo	Fringilla coelebs
Viherpeippo	Carduelis chloris
Tikli	Carduelis carduelis

4.11.2021

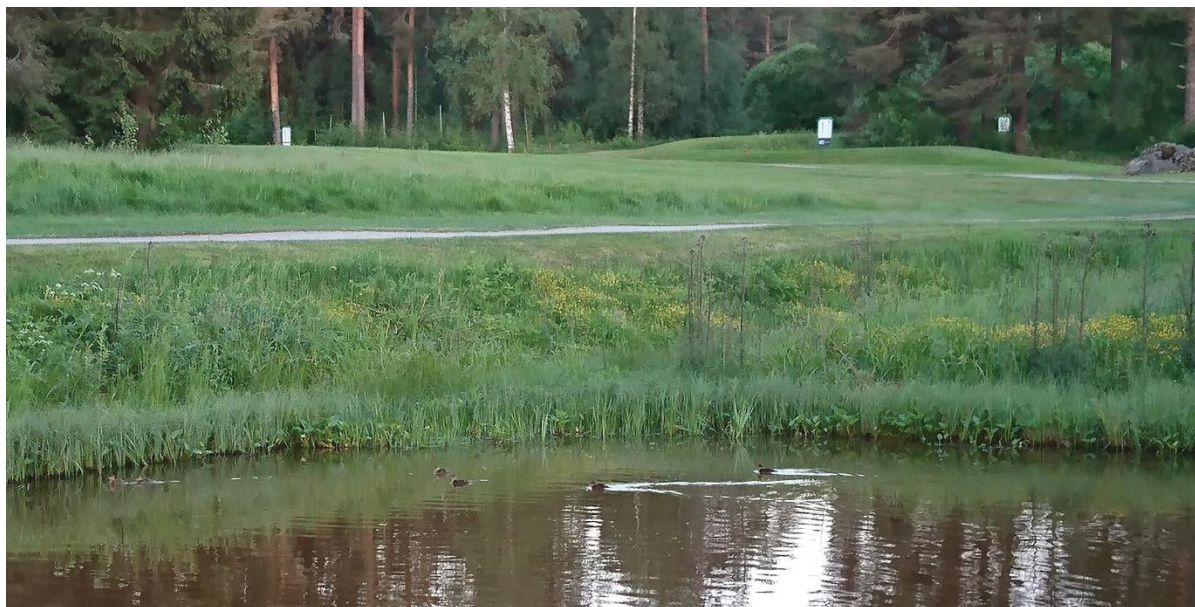
Lintujen kannalta selvitysalue on voimakkaasti ihmisen muokkaamaa ympäristöä, jossa esiintyy pääasiassa kulttuuriympäristöihin sopeutunutta lajistoa kuten harakka, räkättirastas, västäräkki, viherpeippo, kottarainen, sini- ja talitiainen ja kirjosieppo. Golfkentän metsäsaarekkeissa sekä reuna-vyöhykkeillä esiintyy Pirkanmaan alueella melko yleisenä ja runsaana pesivää metsälajistoa kuten käpytikka, peippo, pajulintu, laulu- ja punakylkirastas, harmaasieppo ja pensaskerttu. Toimelankadun länsipuolisen kostean korpipainanteen ympäristössä pesii myös havumetsälajistoa kuten puukiipijä, hippäinen ja kuusitiainen. Alueella pesii myös yksi pari peukaloisia.

Alueen linnustollisesti merkittävimmät kohteet ovat golfkenttäalueen vesilampareet, joilla pesii uhanalaiseksi luokiteltu haapana 2-3 parin voimin. Alue on otollinen haapanan pesimäympäristönä, sillä laji laiduntaa ravinnokseen ruohoa hanhien tapaan, ja Golfkentän nurmikot tarjoavat lajille runsaasti soveltuvia ruokailuympäristöjä. Lampareita reunustavassa järviruokokasvustossa pesii myös kaksi paria ruokokerttusia (NT). Lampareissa pesi todennäköisesti myös alueella havaittu sinisorsa.

Kuva 17. Golfkentältä löytyy monenlaisia pesimäpaikkoja eri lintulajeille.

4.11.2021

Kuva 18. Haapanapoikue Ruotulan golfkentällä olevassa vesilampareessa.

5.4.2 Huomionarvoiset lintulajit

Selvitysalueella pesivistä lajeista kaksi on luokiteltu uhanalaiseksi; haapana (VU) ja viherpeippo (EN). Naurulokki (VU) esiintyy alueella vain ruokailevana. Alueella pesii lisäksi neljä silmälläpidettäväksi luokiteltua lajia sekä leppälintu, joka sisältyy Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin. Varsinaisen selvitysalueen ulkopuolella havaittiin pesivänä lisäksi mm. palokärki (lintudirektiivin liite I). Pesäpaikka sijoittui laajemman selvitysalueen pohjoisreunalle. Lisäksi alueella havaittiin valkoselkätikan (VU, lintudirektiivin liitteen I laji) ruokailujalkia (ks. kohta 5.1). Alueellisesti uhanalaisia tai kiireesti suojeltavia lajeja alueella ei selvityksen perusteella pesi. Huomionarvoiset lajit on esitetty taulukossa 4 ja kuvassa 19.

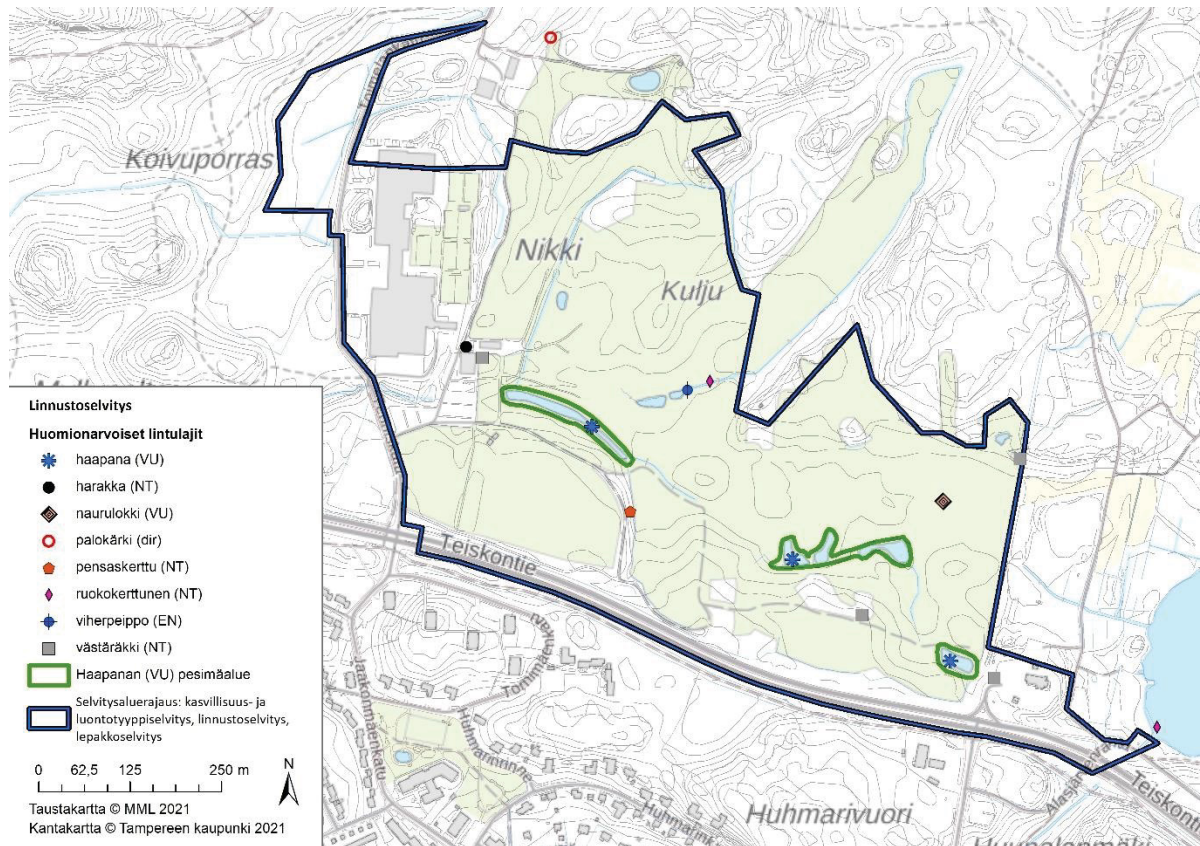
Taulukko 4. Selvitysalueella havaittujen huomionarvoisten lintulajien kuvaukset ja pesivien parien määrä.

Laji	Tieteellinen nimi	Yleiskuvaus	Esiintyminen alueella
Haapana (VU, EVA) 3 paria	<i>Anas penelope</i>	Haapana on sinisorsan jälkeen Suomen yleisimpiä puolisukelajasorsalajeja. Laji esiintyy yksittäispareina koko Pirkanmaan maakunnan alueella. Haapana suosii heinäisiä laidunnusrantoja, mutta ei ole kovin vaatelas pesimäpaikkansa suhteen. Suomen kanta on noin 50 000–83 000 paria, Pirkanmaalla pesii noin 1 200–1 600 paria.	Haapana pesii golfkentän alueella olevissa lampareissa ainakin 3 parin voimin. Lajia havaittiin 5 yksilöä toukuussa golfkentän lampareilla (2 koirasta, 3 naarasta). Kesäkuussa lähempänä tenniskeskusta olevalla vesilampareella havaittiin kaksi poikuetta (naaras + 4 poikasta, naaras + 5 poikasta), itäosan lampareilla yksi poikue (naaras + 7 poikasta) ja neljä muuta naaraspuikuista lintua.
Naurulokki (VU) 0 paria, alueella ruokailevana	<i>Larus ridibundus</i>	Naurulokki pesii järvien ruovikoissa ja muissa suurruohostoissa, mutta sille kelpaavat myös selkäviesien karit ja erilaiset ihmisen muokkaamat paikat. Laji pesii eri puolilla Pirkanmaata, mutta kanta painottuu maakunnan eteläpuoliskolle. Suomen kanta on noin 70 000-	Naurulokkeja havaittiin Alasjärven tuntumassa golfkentällä ruokailemassa. Laji ei pesi alueella.

4.11.2021

Laji	Tieteellinen nimi	Yleiskuvaus	Esiintyminen alueella
		80 000 paria, Pirkanmaalla vain noin 6 000-7 000 paria.	
Palokärki (lintudirektiivi I) 0 paria, alueella ruokailevana	<i>Dendrocopos major</i>	Palokärki viihtyy monenlaisissa metsissä suosien männiköitä ja sekametsiä. Pesäkolo koveretaan tyypillisesti korkealle suureen haapaan tai mäntyyn. Suomen kanta on noin 32 000 - 53 000 paria, Pirkanmaan kanta noin 2 000 – 3 000 paria.	Liikkuu selvitysalueella. Pesä sijoittui v. 2021 selvitysalueen pohjoispuolelle metsänreunaan.
Västäräkki (NT) 3 paria	<i>Motacilla alba</i>	Västäräkkiä tavataan aukeilla alueilla usein lähellä asutusta tai vettä. Se suosii paljaita alueita ravinnon haussa, missä se voi myös toteuttaa tyypillistä liikkumistaan. Suomen kanta on noin 430 000-580 000 paria, Pirkanmaalla noin 21 000-28 000 paria.	Laji pesii golfkenttäalueen liepeillä ainakin kolmen parin voimin.
Viherpeippo (EN) 2 paria	<i>Carduelis chloris</i>	Laji viihtyy etenkin kulttuuriympäristöissä niin kaupungeissa kuin maaseudulla, mutta lajin voi löytää pesivänä myös niin saariston katajikoista kuin hakkuun jälkeisestä taimikosta. Kaikkein sulkeutuneimpia metsiä viherpeippo välttää. Suomen kanta romahti rajusti kahdessa vuodessa, noin 60 %. Romahduksen aiheutti <i>trichomonas</i> -alkueläimen aiheuttama epidemia. Suomen kanta on noin 170 000 – 400 000 paria, Pirkanmaalla noin 7 000 – 16 000 paria.	Pesii todennäköisesti useamman parin voimin erityisesti golfkenttäalueen laitamien lehtipuuvaltaisilla alueilla.
Harakka (NT) 1 pari	<i>Pica pica</i>	Harakka pesii usein ihmisasutuksen läheisyydessä, mutta myös luonnonympäristöissä, erityisesti nuorissa, tiheissä metsiköissä. Suomen kanta on noin 390 000 yksilöä, Pirkanmaalla noin 7 000-9 000 paria	Kuuluu alueen pesimälajistoon. Lisäksi mm. golfkenttäalueella ruokailee alueen ulkopuolella pesiviä yksilöitä.
Pensaskerttu (NT) 2 paria	<i>Sylvia communis</i>	Pensaskerttu viihtyy puoliavoimessa ja avoimessa, pensaikkosisessa ympäristössä, mm. pelto-ojien varsilla. Suomen kanta on noin 280 000-360 000 paria, Pirkanmaalla noin 18 000-24 000 paria	Yksi pari pesi golfkentän keskivaiheilla, pensaikkosisella reunavyöhykkeellä.
Ruokokerttunen (NT) 2-3 paria	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Ruokokerttunen on useimmiten runsaslukuisin laji pirkanmaalaisten rehevien lintujärvien rantaruovikoissa. Suomen kanta on noin 75 000-145 000 paria, Pirkanmaalla noin 3 000-6 000 paria	Pesii golfkentän keskivaiheilla lampareita reunustavassa ruovikossa sekä Alasjärven rantaruovikossa.

4.11.2021

Kuva 19. Selvitysalueella havaittujen huomionarvoisten lintulajien havaintopaikat. Lajeista naurulokki ei pesi alueella, vaan käyttää aluetta ruokailuun. Uhanalaisen haapanan pesimälammikot on merkitty kuvaan.

5.5 Lepakkoselvityksen tulokset

5.5.1 Havaitut lepakkolajit ja lepakoiden määrä

Selvitysalueella havaittiin läpi kesän ruokailemassa pohjanlepakoita sekä harvalukuisempina vesisiippoja sekä viiksi- ja/tai isoviikisiippoja. Enimmillään selvitysalueella havaittiin 9 kertaa pohjanlepakko heinäkuussa (osa havainnoista voi koskea samoja, alueella kierteleviä yksilöitä). Pohjanlepakot ruokailivat pääasiassa Ruotulan golfkentän alueella, mutta käyttivät myös Toimelankatua ruokailuun. Vesisiippoja havaittiin ruokailemassa golfkentän alueella olevilla vesilampareilla tai niiden ympäristössä. Viikisiippalajia havaittiin Toimelankadun länsipuolisella metsäalueella. Havaitut yksilömäärät olivat pohjanlepakon heinäkuista esiintymistä lukuun ottamatta hyvin alhaisia. Yksilömäärät eri kartoituskerroilla on esitetty taulukossa 5, lajien kuvaukset taulukossa 6 ja lepakoiden havaintopaikat kuvassa 20.

Taulukko 5. Selvitysalueella havaittujen lepakoiden lukumäärät kuukausittain.

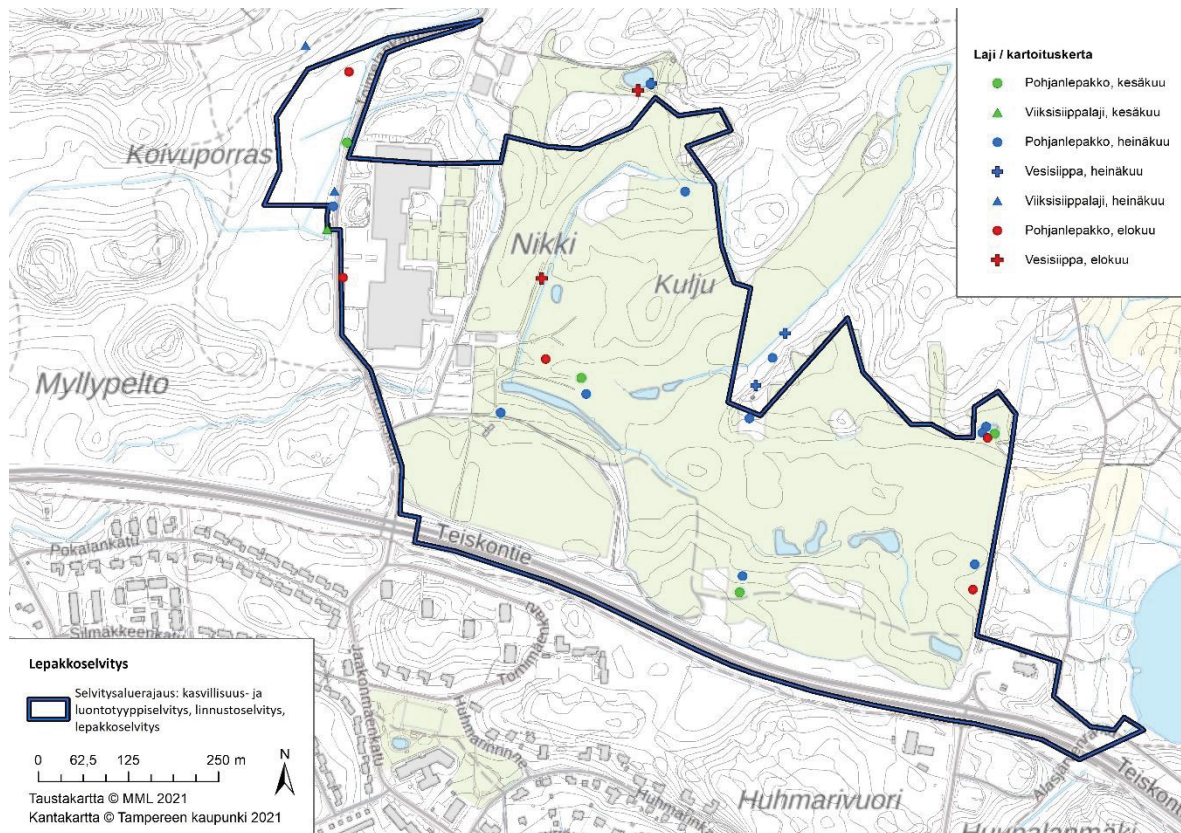
Kuukausi	Pohjanlepakko	Vesisiippa	Viikisiippalaji
Kesäkuu	4	0	1
Heinäkuu	9 (+ 2 ulkopuolella)	(2 ulkopuolella)	1 (+1 ulkopuolella)
Elokuu	5	1 (+2 ulkopuolella)	0

4.11.2021

Taulukko 6. Alueella esiintyvien lepakkolajien kuvaukset.

Laji	Yleiskuvaus	Esiintyminen alueella
<p>Pohjanlepakko (<i>Eptesicus nils-sonii</i>)</p> 	<p>Pohjanlepakko on maamme yleisin ja laajimmalle levinnyt lepakkolaji. Sen voi tavata miltei koko Suomesta, tosin Lapista havaintoja tulee harvakseltaan. Pohjanlepakko on vahva lentäjä, joka suosii melko avaria maiseimia (SLTY 2020). Laji elää usein ihmisasutuksen ympäristössä. Pohjanlepakon ruokailualueet ovat laajoja; kesällä noin 20 hehtaaria ja syksyllä jopa yli 60 km² (Diez & Kiefer 2016). Laji voi käydä ruokailemassa useiden kilometrien etäisyydellä päiväleppaipaikastaan. Lisääntymiskoloniat ovat pääosin rakennuksissa ja vain satunnaisesti puiden koloissa tai lepakonpöntöissä (Diez & Kiefer 2016). Pohjanlepakko ei muuta talveksi pois Suomesta, mutta sillä on havaittu noin 100-450 km:n siirtymisiä talvehtimispaikoilleen (Diez & Kiefer 2016).</p>	<p>Golfkentän puoliavoimet reuna-alueet ovat hyvin tyypillistä ruokailualueita pohjanlepakolle. Alueella ei kuitenkaan ole lajin lisääntymispaikoiksi erityisen hyvin soveltuvia rakennuksia.</p>
<p>Viiksi- ja/tai isoviikisiippa (<i>Myotis mystacinus / brandtii</i>)</p> 	<p>Viiksisiippoja on vaikea erottaa toisistaan – detektorilla se ei onnistu, ja ulkonäköön liittyvät tuntomerkit löytyvät hampaista. Viiksisiippalajit saalistavat useimmiten varttuneilla havumetsäalueilla. Ne pysyttelevät suojaisissa ympäristöissä ja karttavat varsinkin valoisia aukeita. Viiksisiippojen päiväpiilo voi löytyä ullakolta ja talviasumuksesta.</p>	<p>Viiksisiippojen tärkeitä ruokailualueita sijoittuu selvitysalueen pohjois- ja länsipuolisille kuusimetsäalueille. Laji esiintyy vain melko satunnaisesti selvitysalueen puolella.</p>
<p>Vesisiippa (<i>Myotis daubentonii</i>)</p> 	<p>Vesisiippaa tavataan usein vesistöjen varsilla, etenkin Suomen eteläisissä osissa. Laji on vain lyhyen matkan muuttaja ja talvehtii suurimaksi osaksi Suomessa. Vesisiipan mieluisinta ympäristöä ovat metsät ja puistot, joissa on jokia, järviä ja lampia. Vesisiippa saalistaa mieluusti veden äärellä.</p>	<p>Yksittäisiä vesisiippoja ruokailee golfkentän vesilampareilla. Laji havaittiin ruokailemassa varsinaisen selvitysalueen pohjoispuolelle sijoittuvalla lampareella ja kaksi kertaa todennäköisesti siirtymässä Alasjärveltä lampareen suuntaan. Vesisiippojen kannalta tärkeämpiä ruokailualueita sijoittuu todennäköisesti Alasjärven rannoille, missä myös yksilöitä esiintyy todennäköisesti runsaammin.</p>

4.11.2021

Kuva 20. Lepakkokartoituksissa havaitut lepakot kuukausittain.

5.5.2 Lepakoiden ruokailualueet, tärkeät siirtymäreitit ja lisääntymis- ja levähdyspaikat

Tämän selvityksen yhteydessä ei rajattu EUROBATS –sopimuksen mukaisia, tärkeitä ruokailualueita tai muita lepakoiden kannalta tärkeitä alueita. Havaintojen perusteella selvitysalueella ei ole ruokailualueita, joilla saalistaisi useita eri lepakkolajeja ja/tai merkittäviä määriä yksilöitä. Suurin osa havainnoista koski pohjanlepakkoa, joka on melko hyvin sopeutunut elämään rakennetuilla alueilla, voi liikkua ruokaillessaan hyvin laajoilla alueilla eikä ole myöskään valaistukselle erityisen herkkä. Ainoa ruokaileva vesisiippa havaittiin selvitysalueen pohjoispuolella, golfkentän vesilampareen alueella. Toimelankadun länsipuoleisella metsäalueella esiintyy viiksi- ja/tai isoviiksisiiippoja, mutta havainnot varsinaiselta selvitysalueelta olivat harvalukuisia, ja niiden perusteella selvitysalueen merkitys siippon ruokailualueena on vähäinen. Alueelle ei sijoitu myöskään lajille tyypillistä elinympäristöä.

Golfkentän alueelle sijoittuu muutamia pönttöjä, ja lisäksi metsäsaarekkeissa sekä metsänreunoissa on muutamia tikankoloja, joissa lepakot voivat ajoittain päivehtiä. Niiden ympäristössä ei kuitenkaan havaittu lisääntymisyhdyskuntiin viittaavaa aktiivisuutta. Selvitysalueella ei ole lepakoille potentiaalisia talvehtimiskoja kuten erilaisia maanalaisia tiloja tai muita sopivia rakennuksia tai luonnonmuodostumia.

4.11.2021

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Valkoselkätikka

Selvitysalueelle sijoittuu pienialainen valkoselkätikan ruokailualue, mutta ei varsinaista pesimäaluetta. Valkoselkätikan esiintymistä alueella voidaan turvata jättämällä kuolleet ja kuolevat lehtipuut kaatamatta sekä rajaamalla käsittelyn tai rakentamisen ulkopuolelle Alasjärven rantojen lehtipuuvalliset alueet.

Hyönteispotentiaali

Selvitysalueen hyönteispotentiaali on keskimäärin tavanomainen. Alueella ei esiinny huomionarvoiselle hyönteislajistolle erityisen merkittäviä ympäristöjä, kuten monimuotoisia paahdealueita, jalopuuvaltaisia alueita tai erittäin runsaslahopuustoisia metsäkuvioita. Hyönteisten kannalta mahdollisesti tärkeimpiä alueita ovat Alajärven lehtipuuvalliset rantametsät sekä Toimelankadun länsipuolinen lahoppuustoinen korpikuvio. Golfkentän lampareissa voi esiintyä luontodirektiivin liitteen IV(a) isolampisukeltajaa.

Kasvillisuus ja luontotyypit

Selvitysalue on pääosin golfkenttäaluetta, jonka kasvillisuus on voimakkaasti ihmistoiminnan muuttamaa. Golfkentän reunavyöhykkeet ovat niin ikään voimakkaasti käsiteltyjä ja ihmisvaikutteisia. Alueella ei esiinny huomionarvoisia luontotyyppisiä tai lajistoa, jonka kasvupaikat tulisi maankäyttöä suunniteltaessa huomioida.

Linnusto

Selvitysalueen linnustosta huomionarvoisin on uhanalaiseksi luokiteltu haapana, joka pesii golfkentän vesilampareissa ainakin kolmen parin voimin. Alue on lajille hyvin soveltuvaa pesimäympäristöä. Lajin kannalta vesialueiden ja niitä ympäröivien nurmikenttien säilyminen nykytilassaan turvaa lajin pesimäpaikat alueella myös tulevaisuudessa.

Lepakot

Selvitysalueella esiintyy Tampereella ja koko eteläisessä Suomessa yleisenä esiintyvää pohjanlepakkoa, joka on melko hyvin sopeutunut elämään myös rakennetuilla alueilla eikä ole esim. valaistukselle erityisen herkkä. Toimelankadun länsipuolisilla ja lepakkoselvitysalueen pohjoispuolisilla metsäalueilla esiintyy elinympäristövaatimuksiltaan vaateliaampia viiksisiippoja, jotka satunnaisesti voivat esiintyä myös selvitysalueen reuna-alueilla. Viiksisiippojen varsinaiset ruokailualueet sijoittuvat yhteisille metsäalueille selvitysalueen ulkopuolelle. Golfkentän vesilampareilla ruokailee yksi tai useampi vesisiippuyksilö. Vesisiippojen kannalta tärkeämpiä ruokailualueita sijoittuu todennäköisesti Alasjärven rannoille, jossa myös yksilöitä esiintyy todennäköisesti runsaammin.

Havaintojen perusteella alueelle ei sijoitu lepakoiden kannalta tärkeitä ruokailualueita eikä todennäköisiä lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai tärkeitä siirtymäreittejä. Jos golfkentän alueelle sijoittuvia linnunpönttöjä poistetaan tai metsänreunojen kolopuita kaadetaan, olisi hyvä tarkistaa, ettei niissä ole lepakoita päiväpiilossa.

4.11.2021

LÄHTEET

Avoin tieto –palvelu (Suomen ympäristökeskus 2021)

Bat Conservation Trust. 2007: Bat Surveys – Good Practice Guidelines. Bat Conservation Trust, London.

Battersby, J. (comp.) (2010): Guidelines for Surveillance and Monitoring of European Bats. EUROBATS Publication Series No. 5. UNEP / EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany, 95 pp.

Diez C. & Kiefer, A. 2016: Bats of Britain and Europe. Bloomsbury Publishing. UK. 2016.

Diez, C., von Helversen, O. & Nill, D. 2009: Bats of Britain, Europe & Northwest Africa. – A&C Black Publishers Ltd, London.

Hale, J.D., Fairbrass, A.J., Matthews, F., Thomas J., Davies, G. & Sadler, J.P. 2015: The ecological impact of city lighting scenarios: exploring gap crossing thresholds for urban bats. *Global Change Biology* 21: 2467–2478.

Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Ilmonen, J., Rytteri, T. & Alanen, A. (toim.) 2001: Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Edita Oyj, Helsinki 2001.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2.painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Kosonen, L., Rintamäki, P., Seppälä, P. & Geiger, C. 2016: Pirkanmaan linnusto – Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry. Otavan Kirjapaino Oy, Tampere.

Lewanzik, D. & Voigt, C. 2016: Transition from conventional to light-emitting diode street lighting changes activity of urban bats. *Journal of Applied Ecology*.

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja -asetus (160/1997).

Maanmittauslaitos 2021: Kartta-aineistot. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. <<https://www.maanmit-tauslaitos.fi/asioi-verkossa/avoimien-aineistojen-tiedostopalvelu>>

Metsähallitus 2017: Valkoselkätikkaseuranta. Maastotyöohje. 2 s.

Oskari –karttapalvelu (Tampereen kaupunki 2021)

Siivonen, Y. (Bat Group Finland ry) 2002: Tampereen kantakaupungin lepakkokartoitus, 2002. Raportti. 19 s.

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. <http://tun.fi/HBF.5211> (haettu 3.11.2021).

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2012: Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. <http://lepakko.fi/docs/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2012_12.pdf>

4.11.2021

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi –kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Suomen ympäristökeskus, Ympäristöopas-sarja 109, Helsinki.

Tampereen kaupunki 2016: Kantakaupungin liito-oravaselvitys.

Voigt, C.C, C. Azam, J. Dekker, J. Ferguson, M. Fritze, S. Gazaryan, F. Hölker, G. Jones, N. Leader, D. Lewanzik, H.J.G.A. Limpens, F. Mathews, J. Rydell, H. Schofield, K. Spoelstra, M. Zgmaajster 2018: Guidelines for consideration of bats in lighting projects. EUROBATS Publication Series No. 8. UNEP/EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany, 62 pp